

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausunto

5.2.2021

Lausunto kansallisen vesihuoltouudistuksen visiosta ja toimenpideohjelmasta

Kansallisen vesihuoltouudistuksen tavoitteena on mm. parantaa vesihuoltolaitosten toimintaedellytyksiä, jossa keinoiksi on nostettu vesihuoltolaitosten rakennemuutos; laitosten yhdistymiset tai ulkopuolisen operoinnin, isännöinnin tai ison vesihuoltolaitoksen tarjoamien palvelujen käyttö, jotta riittävä osaaminen ja resursointi voidaan varmistaa. Tähän liittyen on tärkeää kehittää vesihuoltolaitosten ja yksityisen sektorin kumppanuusmalleja. Jotta palveluja ostavien pienempien laitosten vesihuoltomaksut säilyisivät kohtuullisina, tulisi kansallisessa vesihuoltouudistuksessa varmistaa, että kumppanuusmallit toteuttavat vesihuoltolain mukaista kustannusten aiheuttamisperiaatetta läpinäkyvästi ja kohtuullisella tuotolla. Yhtiömuotoiset kuntaomisteiset vesihuoltolaitoksetkin toimivat markkinaehtoisesti hoitaessaan pienempien kuntien vesihuoltopalveluita, jolloin tarvitaan regulaatiota ja valvontaa parantamaan oikeudenmukaisuutta ja pienempien laitosten oikeuksia.

Kansallisessa vesihuoltouudistuksessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että erilaisin toimin edistetään vesihuoltolaitosten vastuullista omistajuutta ja laadukasta omistajaohjausta, jotta fokus pidetään vesihuollossa mahdollisimman tehokkaasti, läpinäkyvästi ja oikeudenmukaisesti.

Vesihuoltopalvelun tuottavien organisaatioiden ja tarvittavan infrastruktuurin pitäisi olla ensisijaisesti julkisessa omistuksessa. Tällöinkin omistajatuloutusten on oltava kohtuullisia ja perusteltuja. Kohtuullisen tuoton enimmäistaso tulisi määritellä ja läpinäkyvyyttä parantaa niin, että tuottoon sisällytetään suoran omistajatuloutuksen lisäksi myös kaikki muut tuotot esim. ylisuudet korkotulot ja jo alun perin vesihuoltolaitoksen investointivelvoitteisiin kuuluvan omaisuuden myyminen omistajakunnalta laitokselle.

Reguloinnin tavoitteena tulee olla vesihuollon laadun turvaaminen, vesihuoltopalveluiden tehokkuuden parantaminen ja maksujen kohtuullisuuden varmistaminen. Valvonnan parantaminen on tarpeen ja siihen on osoitettava riittävät resurssit.

Kansallisessa vesihuoltouudistuksessa vesihuollon toiminta-alueen määrittämistä tulee tarkentaa. Toiminta-alueen tulee kattaa alueet, joissa vesi- ja jätevesiverkostot ovat tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Tämä ei tarkoita, että toiminta-alueen tulee kattaa kaikki YKR-taajamat, koska alue vaihtuu vuosittain ja on suurpiirteinen paikkatietoon perustuva rajaus. Toiminta-alueella vesihuoltolaitoksen tulee pystyä huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti niin, että myös vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Riikka Johansson
vesihuoltopäällikkö